

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РІВНЯ ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

©2021 ВОРЖЕВІТІНА Г. І.

УДК 338.43
JEL: Q18; K23; K39

Воржевітіна Г. І. Правове регулювання рівня продовольчого забезпечення населення України

Стаття присвячена вивченню проблем правового регулювання рівня продовольчого забезпечення населення України. Вивчено норми законодавчих і підзаконних актів, які регулюють продовольчу безпеку та продовольче забезпечення, а також праці науковців, які досліджували дану проблему. Продовольче забезпечення населення України можна визначити як забезпечення державою громадян України доступу до продуктів харчування належної якості в обсязі, достатньому для нормального функціонування організму людини та збереження її здоров'я. Дане поняття тісно пов'язане із поняттям продовольчої безпеки. Продовольча безпека – це стан фізичної забезпеченості основними групами продовольства відповідного рівня якості та безпечності, а також сформованості державного продовольчого резерву не нижче офіційно встановленої граничної норми. Рівень продовольчого забезпечення населення України повинен забезпечувати потреби громадян у достатній кількості продуктів харчування належної якості. Нормативно-правові акти, які регулюють рівень продовольчого забезпечення населення України, можна поділити на такі групи: встановлюють вимоги до безпечності та якості харчових продуктів; закріплюють правовий статус виробників продуктів харчування; здійснюють законодавче регулювання правового статусу земель сільськогосподарського призначення; встановлюють заходи державної підтримки виробників продуктів харчування; здійснюють державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції; призначені для правового регулювання оптової та роздрібно-торгівлі продуктами харчування; забезпечують державне регулювання цін на продукти харчування; встановлюють стандарти прожиткового мінімуму для громадян України. Сформульовано пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про прожитковий мінімум» для забезпечення належного рівня продовольчого забезпечення населення України.

Ключові слова: продовольче забезпечення, продовольча безпека, правове регулювання, продукти харчування, сільськогосподарська продукція.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-171-176>

Бібл.: 18.

Воржевітіна Ганна Ігорівна – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри психології та педагогіки, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (вул. Сумська, 77/79, Харків, 61023, Україна)

E-mail: anna010287@i.ua

UDC 338.43
JEL: Q18; K23; K39

Vorzhevitina H. I. Legal Regulation of the Level of Food Provision for the Population of Ukraine

The article is concerned with studying the problems of legal regulation of the level of food provision for the population of Ukraine. The norms of both the legislative and by-law acts regulating food security and food provision, as well as the work of scholars who studied this problem before, were examined. Food provision for the population of Ukraine can be defined as the State-based providing citizens of Ukraine with access to food of proper quality in the amount sufficient for the normal functioning of the human body and preservation of its health. This concept is closely related to the concept of food security. Food security is a state of physical provision by the main food groups of the appropriate level of quality and safety, as well as the forming of the State food reserve not lower than the officially established limit norm. The level of food provision for the population of Ukraine should meet the needs of citizens in a sufficient amount of food of proper quality. The normative legal acts regulating the level of food provision for the population of Ukraine can be divided into the following groups: defining requirements for the safety and quality of food products; consolidating the legal status of food producers; carrying out legislative regulation of the legal status of agricultural land; establishing measures of the State support for food producers; implementing the State regulation of imports of agricultural products; intended for legal regulation of wholesale and retail trade in foods; ensuring the State regulation of food prices; determining standards of the subsistence minimum for the citizens of Ukraine. Proposals on amendments to the Law of Ukraine «On subsistence minimum» to ensure an adequate level of food provision for the population of Ukraine are formulated.

Keywords: food provision, food security, legal regulation, foods, agricultural products.

Bibl.: 18.

Vorzhevitina Hanna I. – PhD (Law), Senior Lecturer of the Department of Psychology and Pedagogy, Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University (77/79 Sumsk Str., Kharkiv, 61023, Ukraine)

E-mail: anna010287@i.ua

Конституція України гарантує кожному громадянину право на достатній життєвий рівень, а також на соціальний захист. Для того, щоб дані соціально-економічні права були не декларативними, а реальними, необхідно гарантувати кожному громадянину належний рівень продовольчого забезпечення. Правове регулювання рівня продовольчого забезпечення населення повинно створювати необхідні умови та механізми для доступу громадян до харчових продуктів належної якості.

Саме тому вивчення проблем правового регулювання рівня продовольчого забезпечення населення є актуальною проблемою для наукового дослідження.

Об'єктом дослідження є правовідносини у сфері продовольчої безпеки та соціального захисту громадян.

Предметом дослідження є правове регулювання рівня продовольчого забезпечення населення України.

Метою статті є вивчення особливостей правового регулювання рівня продовольчого забезпечення населення України.

Завдання дослідження полягають у визначенні нормативно-правових актів, які здійснюють правове регулювання рівня продовольчого забезпечення громадян України.

Проблеми продовольчого забезпечення населення України та правової безпеки були предметом дослідження науковців уже достатньо давно. Зокрема, проблеми забезпечення населення України продовольством вивчав О. В. Кошій [1, с. 441–448]. Продовольча безпека та особливості її формування на рівні регіонів стали предметом наукових розвідок Є. О. Григор'єва [2, с. 13–18]. З'ясування проблем національної правової безпеки було предметом дослідження М. Д. Курляка [3]. Проблеми державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників вивчав І. П. Сафонов [4, с. 54–57]. Правовідносини у сфері сільськогосподарської кооперації були предметом досліджень Я. З. Гаєцької-Колотило [5, с. 387–393]. Правове регулювання сільськогосподарського товарного виробництва стало предметом досліджень С. І. Марченко [6, с. 74–77]. Порівняльна характеристика регулювання надання державної підтримки сільськогосподарським виробникам у законодавстві України і ЄС відображена у праці А. Й. Богдана [7, с. 116–122].

Праці названих науковців, а також законодавчі та підзаконні акти дозволили сформулювати певні узагальнення та дійти необхідних висновків у роботі.

Досліджуючи продовольче забезпечення населення, науковці неодноразово наголошували на взаємозалежності рівня забезпеченості населення продуктами харчування та продовольчої безпеки. Зокрема, О. В. Кошій стверджує, що рівень продовольчого забезпечення населення України повинен забезпечувати потреби громадян у достатній кількості продуктів харчування належної якості. Належне забезпечення продовольством населення будь-якої країни неможливо без досягнення продовольчої безпеки [1, с. 447]. Є. О. Григор'єв відзначає, що на забезпечення населення країни продуктами харчування орієнтоване рішення ключових проблем функціонування агропромислового комплексу. Рівень продовольчого забезпечення населення залежить від продовольчої безпеки країни [2, с. 17]. Таким чином, рівень продовольчого забезпечення населення України залежить від продовольчої безпеки.

М. Д. Курляк визначає продовольчу безпеку як стан фізичної забезпеченості основними групами продовольства відповідного рівня якості й безпечності та сформованості державного продовольчого резерву не нижче офіційно встановленої граничної норми [3, с. 16]. Відповідно до п. 13 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р. продовольча

безпека – це захищеність життєвих інтересів людини, яка виражається в гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності [8]. Доктринальне та законодавче визначення продовольчої безпеки дозволяє зробити висновок, що її сутністю є забезпечення потреби громадян у продуктах харчування.

Нормативно-правові акти, які регулюють рівень продовольчого забезпечення населення та продовольчої безпеки, можна розподілити на такі групи:

1. Встановлюють вимоги до безпечності та якості харчових продуктів.

Згідно із ч. 2 ст. 4 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23 грудня 1997 р. держава здійснює регулювання безпечності та окремих показників якості харчових продуктів шляхом установлення санітарних заходів, закріплення вимог до окремих показників якості харчових продуктів, державної реєстрації визначених цим Законом об'єктів санітарних заходів, видачі, припинення, анулювання та поновлення експлуатаційного дозволу, встановлення вимог щодо стану здоров'я персоналу та здійснення інших заходів. Даний законодавчий акт встановлює санітарні заходи та окремі показники якості харчових продуктів, передбачає вимоги щодо державної реєстрації об'єктів санітарних заходів, правове регулювання виробництва та обігу харчових продуктів [9].

Даний напрям правового регулювання продовольчого забезпечення населення України спрямований на споживання громадянами харчових продуктів належної якості, які не створюють небезпеки для організму людини.

2. Закріплюють правовий статус виробників продуктів харчування.

Згідно із п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про сільськогосподарський перепис» від 23 вересня 2008 р. виробники сільськогосподарської продукції – це сільськогосподарські товаровиробники та фізичні особи, у тому числі домогосподарства, фізичні особи, що здійснюють діяльність, пов'язану з веденням особистого селянського господарства, самозайняті особи у сфері сільського господарства, які займаються сільськогосподарською діяльністю [10].

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про фермерське господарство» фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до закону [11].

Як передбачено абзацем 7 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 21 липня 2020 р., сільськогосподарський кооператив – юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які є виробниками сільськогосподарської продукції та добровільно об'єдналися на основі членства та на засадах самоврядування для провадження спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб [12].

Досліджуючи значення сільськогосподарських кооперативів, Я. З. Гаецька-Колотило визначає поняття сільськогосподарської кооперації як спільної підприємницької діяльності на добровільних засадах, яка базується на взаємодопомозі та взаємній вигоді, громадян або/і юридичних осіб України, які, як правило, є сільськогосподарськими товаровиробниками, у сфері сільськогосподарського виробництва та в суміжних сферах діяльності з метою задоволення їх матеріальних і певних інших потреб та захисту їх інтересів [5, с. 390]. Отже, сільськогосподарська кооперація служить для об'єднання зусиль фізичних і юридичних осіб з метою виробництва сільськогосподарської продукції.

Можемо переконатися, що держава встановлює правовий статус різних суб'єктів господарювання, які можуть бути виробниками сільськогосподарської продукції.

С. І. Марченко визначає такі принципи правового регулювання товарного сільськогосподарського виробництва:

- 1) гарантованість права на ведення товарного сільськогосподарського виробництва;
- 2) дотримання законності при здійсненні товарного сільськогосподарського виробництва;
- 3) державна підтримка товарного сільськогосподарського виробництва;
- 4) пріоритетність використання земель сільськогосподарського призначення для товарного сільськогосподарського виробництва;
- 5) забезпечення продовольчої та екологічної безпеки при здійсненні товарного сільськогосподарського виробництва;
- 6) державне забезпечення соціальної спрямованості товарного сільськогосподарського виробництва;
- 7) юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері товарного сільськогосподарського виробництва [6, с. 76]. Дані принципи повинні бути належним орієнтиром у діяльності виробників сільськогосподарської продукції.

Встановлення у законодавстві правового статусу різних виробників продуктів харчування дозволяє підприємцям обрати найбільш прийнятну для них організаційно-правову форму господарювання.

3. Здійснюють законодавче регулювання правового статусу земель сільськогосподарського призначення.

Виробництво продуктів харчування передбачає наявність земель сільськогосподарського призначення. Згідно із ч. 1 і ч. 2 ст. 22 Земельного кодексу України землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури, у тому числі інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції, або призначені для цих цілей. До земель сільськогосподарського призначення належать сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги) та несільськогосподарські угіддя (лісозахисні смуги, господарські шляхи і т. ін.).

Як передбачено в ч. 1 ст. 121 ЗК України, громадяни України мають право отримати із земель державної та комунальної власності земельні ділянки для ведення фермерського господарства та ведення особистого селянського господарства, садівництва у встановлених законодавством розмірах [13].

Юридичні особи також мають право набути право власності на землю у встановленому законодавством порядку.

Отже, наявність установленого у законодавстві порядку передачі земель у власність або користування виробників сільськогосподарської продукції є матеріальною основою для організації сільськогосподарського виробництва.

4. Встановлюють заходи державної підтримки виробників продуктів харчування.

Відповідно до ст. ст. 13–15 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р. державна підтримка виробників сільськогосподарської продукції передбачає фінансову підтримку суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів і компенсації лізингових платежів, дерегуляцію ринку сільськогосподарської продукції, встановлення в державному бюджеті статті видатків на надання дотацій виробникам продукції тваринництва та інші заходи [8]. Наведені заходи повинні сприяти виробникам сільськогосподарської продукції у здійсненні господарської діяльності.

І. П. Сафонов стверджує, що під державною підтримкою сільського господарства слід розуміти законодавчо закріплені організаційні, економічні та правові механізми, завдяки яким аграрним товаровиробникам надається необхідна фінансова допомога державними компетентними органами з метою стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції, розвитку аграрного ринку та забезпечення продовольчої безпеки населення [4, с. 55]. А. Й. Богдан обґрунтовує необхідність закріплення в націо-

нальному законодавстві вимоги законодавства ЄС щодо умов надання державної підтримки, а саме: обов'язку аграрних товаровиробників, яким надається підтримка, дотримуватися передбачених законом вимог, додержуватися належної сільськогосподарської практики та екологічних умов [7, с. 121]. Відзначимо, що, незалежно від умов надання державної підтримки, такі заходи повинні здійснюватися для запобігання банкрутству виробників продуктів харчування.

Отже, державна підтримка виробників сільськогосподарської продукції є одним із напрямів гарантування належного рівня продовольчого забезпечення населення.

5. Здійснюють державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції.

Згідно зі ст. ст. 1–4 Закону України «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції» від 17 липня 1997 р. передбачено встановлення ввізних мит, сезонних мит і квот на сільськогосподарську продукцію іноземного виробництва, радіологічний та ветеринарний контроль такої продукції [14]. Здійснення подібних заходів повинно забезпечити доступ громадян України до якісної та безпечної сільськогосподарської продукції іноземного виробництва. Адже для гарантування належного рівня продовольчого забезпечення населення на аграрному ринку можуть реалізовуватися продукти харчування як українського, так і іноземного походження.

6. Призначені для правового регулювання оптової та роздрібною торгівлі продуктами харчування.

Відповідно до ст. 6 Закону України «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» від 25 червня 2009 р. основними напрямками діяльності оптових ринків сільськогосподарської продукції є сприяння прискореному просуванню сільськогосподарської продукції від виробника до кінцевого споживача в торговельному ланцюгу, надання можливості для виходу на ринок сільськогосподарської продукції всім постачальникам і споживачам такої продукції, забезпечення постачання населенню якісної сільськогосподарської продукції, облаштування єдиного місця купівлі-продажу сільськогосподарської продукції та забезпечення концентрації сільськогосподарської продукції у визначеному місці.

Як встановлено у ст. 7 даного Закону України, оптовий ринок сільськогосподарської продукції створює належні умови для забезпечення здійснення оптової торгівлі сільськогосподарською продукцією шляхом надання таких послуг, як забезпечення операторів оптових ринків сільськогосподарської продукції спеціально облаштованими робочими місцями, підготовка партій сільськогосподарської продукції до продажу, організація торгів і аукціонів, складування, зберігання, відвантаження та доставка партій сільськогосподарської продукції, контроль

якості сільськогосподарської продукції [15]. Отже, такі ринки створюються для забезпечення доступу громадян України до сільськогосподарської продукції, виробленої фермерськими господарствами, оминаючи посередників у вигляді торговельних мереж.

Правила роздрібною торгівлі продовольчими товарами затверджені наказом № 185 Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції від 11 липня 2003 р. (далі – Правила). Згідно із п. 3 Правил роздрібною продаж продовольчих товарів здійснюється через спеціалізовані підприємства, у тому числі фірмові, підприємства з універсальним асортиментом продовольчих товарів. Відповідно до п. 11 Правил харчові продукти та продовольча сировина, які надходять у торговельну мережу, повинні відповідати вимогам чинного законодавства, чинних нормативно-правових актів щодо показників якості та безпеки харчових продуктів, упаковки, маркування, транспортування, приймання і зберігання [16]. Таким чином, держава встановлює відповідні вимоги до правил та порядку здійснення оптової та роздрібною торгівлі сільськогосподарською продукцією. Дотримання цих правил гарантує громадянам доступ до якісних і безпечних продуктів харчування.

7. Забезпечують державне регулювання цін на продукти харчування.

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про ціни та ціноутворення» від 21 червня 2012 р. державні регульовані ціни запроваджуються на товари, які справляють визначальний вплив на загальний рівень і динаміку цін, мають істотну соціальну значущість, а також на товари, що виробляються суб'єктами, які займають монопольне (домінуюче) становище на ринку. Державні регульовані ціни повинні бути економічно обґрунтованими (забезпечувати відповідність ціни на товар витратам на його виробництво, продаж (реалізацію) та прибуток від його продажу (реалізації) [17]. Оскільки існують всі підстави для визнання продовольчих продуктів товарами, які мають істотну соціальну значущість, то ціни на дану групу товарів можуть бути встановлені державою. Водночас установлені державою ціни повинні бути економічно обґрунтованими.

Дані повноваження повинні служити для гарантування доступу громадян України до належного рівня продовольчого забезпечення в умовах кризових явищ.

8. Встановлюють стандарти прожиткового мінімуму для громадян України.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про прожитковий мінімум» від 15 липня 1999 р. прожитковий мінімум – це вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб

особистості [18]. Отже, ключовим елементом прожиткового мінімуму є набір продуктів харчування.

Згідно із ч. 1 ст. 2 цього закону прожитковий мінімум застосовується для встановлення розмірів мінімальної заробітної плати та мінімальної пенсії за віком, визначення розмірів соціальної допомоги, допомоги сім'ям з дітьми, допомоги по безробіттю, а також стипендій та інших соціальних виплат виходячи з вимог Конституції України та законів України. Як встановлено у ч. 3 ст. 4 даного Закону України, прожитковий мінімум на одну особу щороку затверджується Верховною Радою України в законі про Державний бюджет України на відповідний рік. Прожитковий мінімум публікується в офіційних виданнях загальнодержавної сфери розповсюдження [18].

Забезпечуючи встановлений рівень прожиткового мінімуму, держава гарантує кожному громадянину належний рівень продовольчого забезпечення. Адже прожитковий мінімум повинен дозволяти придбати громадянину потрібний йому набір продуктів харчування.

ВИСНОВКИ

Підбиваючи підсумки даного дослідження, можемо зробити висновок, що нормативно-правові акти, які регулюють рівень продовольчого забезпечення населення України, можна поділити на такі групи:

1. Встановлюють вимоги до безпечності та якості харчових продуктів.
2. Закріплюють правовий статус виробників продуктів харчування.
3. Здійснюють законодавче регулювання правового статусу земель сільськогосподарського призначення.
4. Встановлюють заходи державної підтримки виробників продуктів харчування.
5. Здійснюють державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції.
6. Призначені для правового регулювання оптової та роздрібної торгівлі продуктами харчування.
7. Забезпечують державне регулювання цін на продукти харчування.
8. Встановлюють стандарти прожиткового мінімуму для громадян України.

Продовольче забезпечення населення України можна визначити як забезпечення державою громадянам України доступу до продуктів харчування належної якості в обсязі, достатньому для нормального функціонування організму людини та збереження її здоров'я. Дане поняття тісно пов'язане із поняттям продовольчої безпеки.

Пропозиції автора щодо внесення змін до чинного законодавства полягають у необхідності встановити в Законі України «Про прожитковий мінімум» той перелік продуктів, який необхідний для забезпечення нормального функціонування організму люди-

ни. Окрім того, необхідно встановити організаційно-правові засади функціонування мережі державних або комунальних роздрібних магазинів, в яких би соціально значущі продукти харчування продавалися за регульованими державою цінами. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Кошій О. В. Проблеми забезпечення населення України продовольством. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2013. Вип. 6. С. 441–448. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20136\(104\)/sep20136\(104\)_441_KoshchiyOV.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20136(104)/sep20136(104)_441_KoshchiyOV.pdf)
2. Григорьев Є. О. Продовольча безпека та особливості її формування на рівні регіонів. *Економіка харчової промисловості*. 2015. № 1. С. 13–18. DOI: <https://doi.org/10.15673/2312-847x.25/2015.38448>
3. Курляк М. Д. Формування системи національної продовольчої безпеки : монографія. Львів : Растр-7, 2018. 230 с.
4. Сафонов І. П. Правові проблеми державної підтримки сільськогосподарських виробників. *Право України*. 2005. № 6. С. 54–57.
5. Гаєцька-Колотило Я. З. Про поняття сільськогосподарської кооперації. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2002. Вип. 37. С. 387–393.
6. Марченко С. І. Правові засади надання державної підтримки суб'єктам аграрного підприємництва. *Вісник Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія «Юридичні науки»*. 2002. Вип. 45. С. 74–77.
7. Богдан А. Й. Порівняльна характеристика регулювання надання державної підтримки сільськогосподарським виробникам у законодавстві України і ЄС. *Вісник господарського судочинства*. 2009. № 6. С. 116–122.
8. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. № 1877-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>
9. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр#Text>
10. Закон України «Про сільськогосподарський перепис» від 23.09.2008 р. № 575-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-17#Text>
11. Закон України «Про фермерське господарство» від 19.06.2003 р. № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>
12. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 21.07.2020 р. № 819-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>
13. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
14. Закон України «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції» від 17.07.1997 р. № 468/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468/97-вр#Text>
15. Закон України «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» від 25.06.2009 р. № 1561-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1561-17#Text>

16. Правила роздрібної торгівлі продовольчими товарами : затв. Наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції від 11.07.2003 р. № 185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0628-03#Text>
17. Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 21.06.2012 р. № 5007- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>
18. Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15.07.1999 р. № 966-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>

REFERENCES

- Bohdan, A. I. "Porivnialna kharakterystyka rehuliuвання nadання derzhavnoi pidtrymky silskohospodarskym vyrobnykam u zakonodavstvi Ukrainy i YeS" [Comparative Characteristics of the Regulation of State Support to Agricultural Producers in the Legislation of Ukraine and the EU]. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*, no. 6 (2009): 116-122.
- Haietska-Kolotylo, Ya. Z. "Pro poniattia silskohospodarskoi kooperatsii" [On the Concept of Agricultural Cooperation]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya yurydychna*, no. 37 (2002): 387-393.
- Hryhoriev, Ye. O. "Prodovolcha bezpeka ta osoblyvosti yii formuvannya na rivni rehioniv" [Food Security and Features of Its Formation at the Regional Level]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, no. 1 (2015): 13-18. DOI:<https://doi.org/10.15673/2312-847x.25/2015.38448>
- Koshchii, O. V. "Problemy zabezpechennia naseleння Ukrainy prodovolstvom" [Problems of Ukraine's Population Providing with Food]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, is. 6 (2013): 441-448. [http://ird.gov.ua/sep/sep20136\(104\)/sep20136\(104\)_441_KoshchiiOV.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20136(104)/sep20136(104)_441_KoshchiiOV.pdf)

- Kurliak, M. D. *Formuvannya systemy natsionalnoi prodovolchoi bezpeky* [Formation of the National Food Security System]. Lviv: Rastr-7, 2018.
- [Legal Act of Ukraine] (1997). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1997). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468/97-вр#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0628-03#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2004). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2008). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-17#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2009). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1561-17#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>
- Marchenko, S. I. "Pravovi zasady nadання derzhavnoi pidtrymky subiektam aharnoho pidpriemnytstva" [Legal Bases of Providing State Support to Subjects of Agrarian Entrepreneurship]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. Seriya «Yurydychni nauky»*, no. 45 (2002): 74-77.
- Safonov, I. P. "Pravovi problemy derzhavnoi pidtrymky silskohospodarskykh vyrobnykiv" [Legal Problems of State Support of Agricultural Producers]. *Pravo Ukrainy*, no. 6 (2005): 54-57.